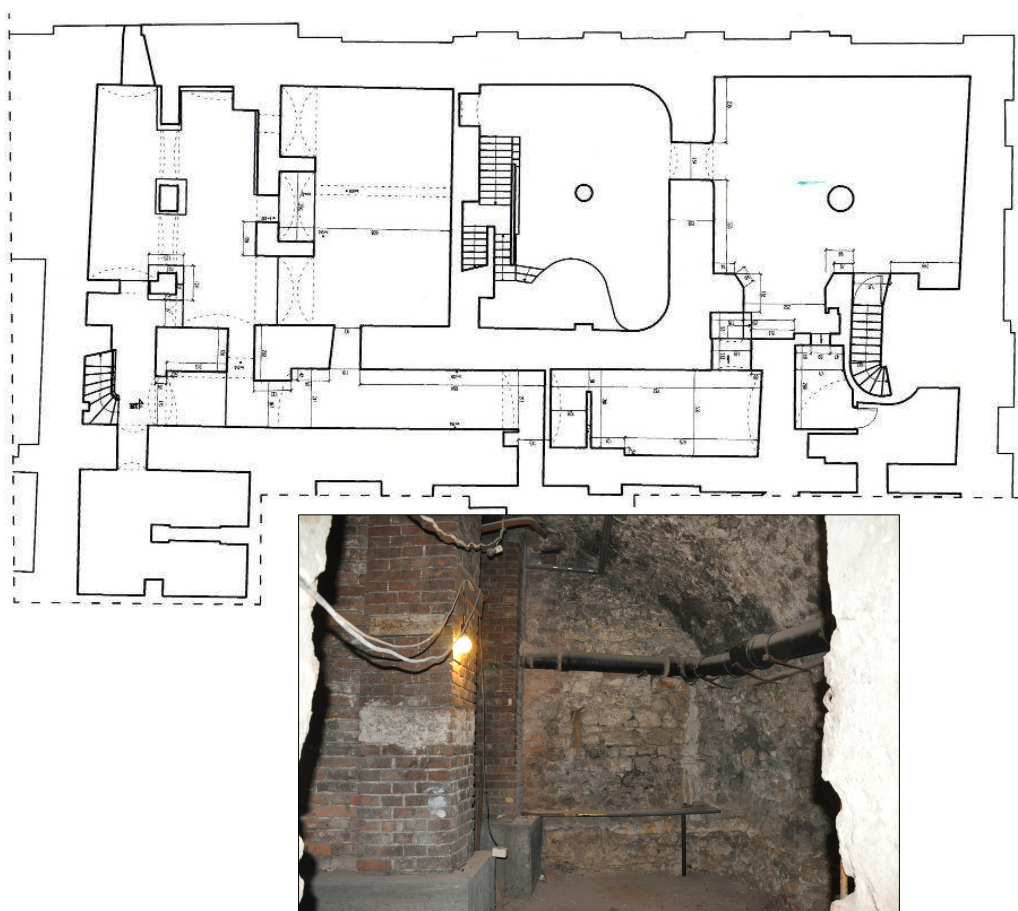

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
DLA CZĘŚCI POMIESZCZEŃ PIWNICZNYCH
I POMIESZCZEŃ PARTERU
BUDYNKU STAREGO TEATRU W KRAKOWIE

Kraków, grudzień 2011r.

Obiekt : TEATR STARY im. H. MODRZEJEWSKIEJ w KRAKOWIE
Ul. Jagiellońska 1/ pl. Szczepański 1
wpis do rejestru zabytków A-118

Właściciel obiektu : Narodowy Teatr Stary w Krakowie , ul. Jagiellońska1/pl.
Szczepański1

Temat opracowania: Program Prac Konserwatorskich dla części pomieszczeń piwnic i
parteru budynku teatru – adaptacja na potrzeby muzeum teatralnego

Autorzy opracowania : Małgorzata Wida (konserwator dzieł sztuki, nr upr 172/94)
31-228 Kraków , ul. Pleszowska 16

Konsultacja w zakresie badań architektonicznych
mgr inż. arch Andrzej Karbowski

Konsultacja w zakresie historii obiektu
dr Zbigniew Beiersdorf

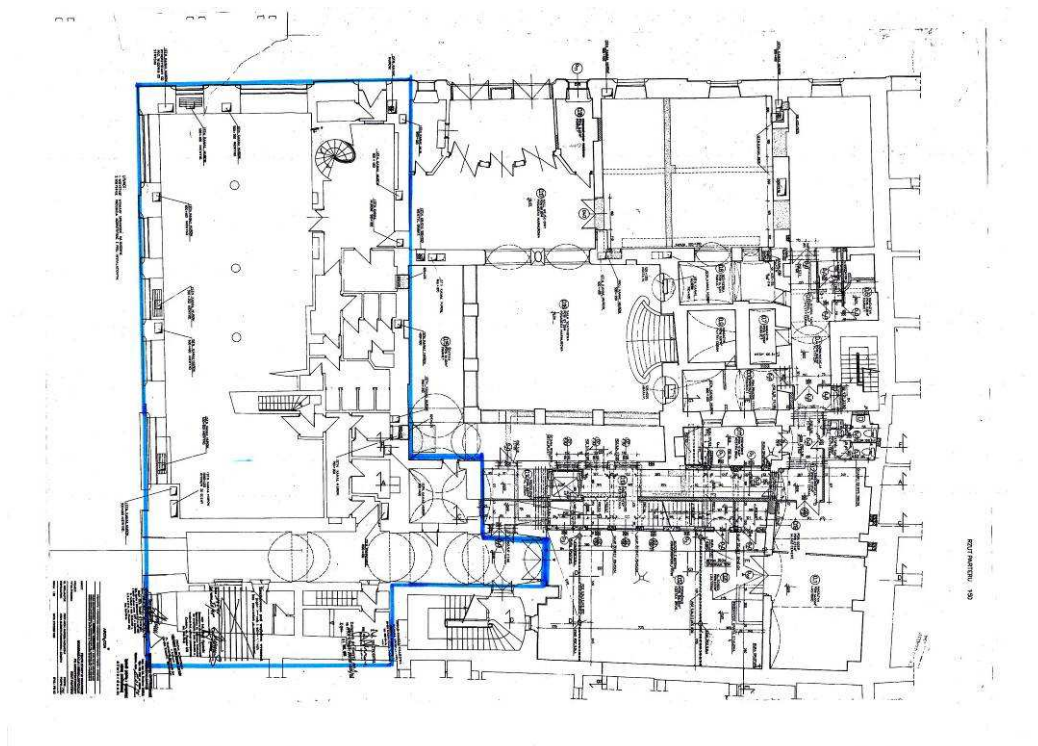
Badania zasoleń zapraw
dr Rafał Wójcik

Zakres opracowania

PIWNICE

PARTER

I. CHARAKTERYSTYKA OBIEKTU

Piwnice

Numeracja komór piwnicznych do których odnosi się tekst znajduje się na rysunku poniżej oraz w dokumentacji rysunkowej.

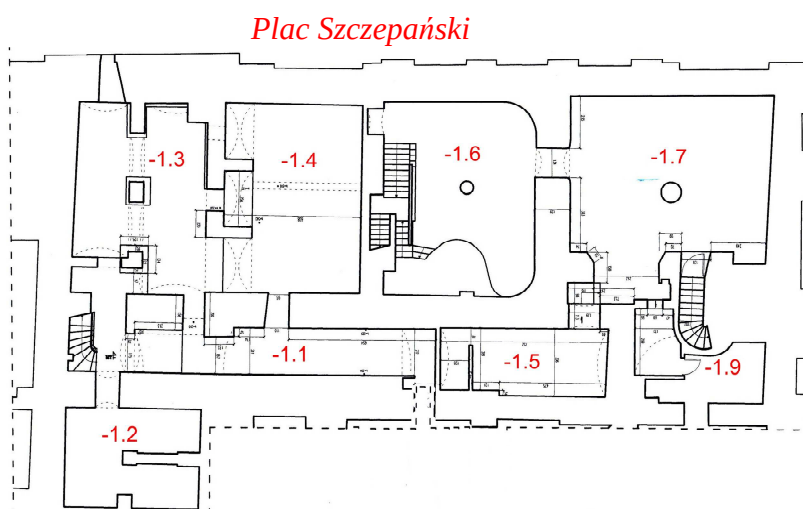
Zakres planowanej adaptacji obejmuje osiem komór piwnicznych wraz z klatką schodową komunikującą piwnice z sienią od strony placu Szczepańskiego. Prowadzą stamtąd kamienne wąskie schody, którymi można dostać się do korytarza (nr -1.1) i pomieszczeń nr -1.2, -1.3, -1.4. Do pozostałych komór (-1.5, -1.6, -1.7, -1.9) prowadzi zejście klatką schodową z pomieszczenia parteru usytuowanego za wejściem głównym do teatru.

Cztery pomieszczenia piwniczne znajdują się w pierwszym trakcie od strony placu Szczepańskiego, a pozostałe 4 w trakcie drugim. Są to piwnice trzech gotyckich kamienic połączonych w 1841 r. w trakcie przebudowy i remontu teatru. W pełni gotycki charakter zachowany został jedynie w komorze nr -1.1 i -1.2.

Tutaj ściany zbudowane są z wątków kamiennych, nakrytych sklepieniem ceglany kolebkowym. Obecnie korytarz (nr -1.1) przykrywa w całości szpryc cementowy. W pozostałych pomieszczeniach nastąpiła znaczna ingerencja w okresie przebudowy z początku XX wieku. Wówczas wymieniono stropy na żelbetowe (komory nr -1.4, -1.6, -1.7), później podbito fundamenty i wprowadzono betonowe opłaszczowanie. Nie zmienione zostały wątki kamiennie-ceglane ścian (z wyłączeniem ścian między komorami nr -1.3 i -1.4, oraz -1.4 i -1.6) jedynie przykryto je wyprawami tynkarskimi. W komorze nr -1.7 znajduje się ostrołukowy kamienny portal, jednak odkrywki wykonane na ścianie przy węgarach sugerują wtórnej zamontowanie portalu

W pomieszczeniach piwnicznych znajdują się wylewki betonowe.

Pomieszczenia piwniczne nr -1.6 i -1.7 są w całości przykryte trwale związanym ze ścianami wystrojem wykonanym z gipsu, pochodzącym z lat z lat 90. Komory nr -1.5 i -1.9 wytynkowane, służyły jako zaplecze kawiarni.

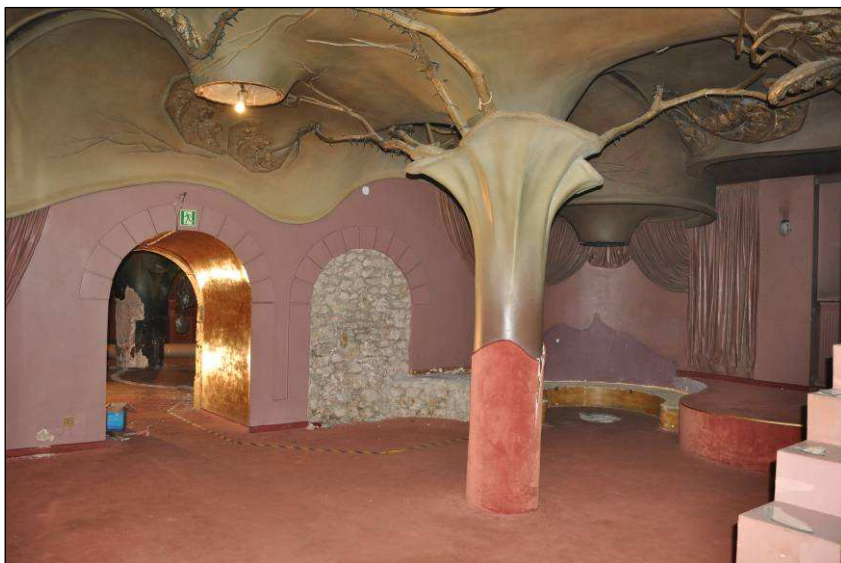

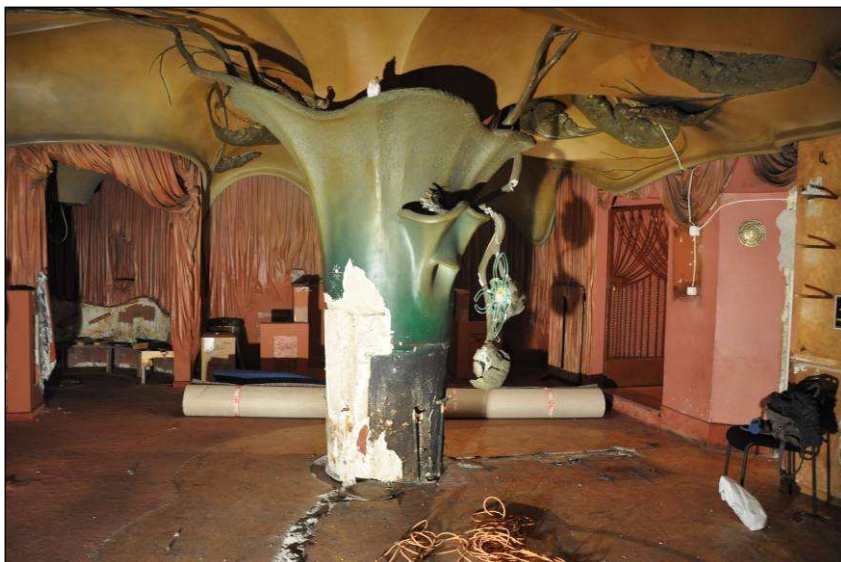
Komora -1.3
ściana na wprost i ściana po lewej w pierwotnych wątkach kamiennie- ceglanych, sklepienie kolebkowe. Po środku pomieszczenia i z prawej strony filary z czasów przebudowy z początku XX wieku

Komora - 1.4
Ściany murowane na pocz. XX wieku, w prawym dolnym rogu zachowany fragment gotyckiej ściany. Strop płaski, żelbetowy

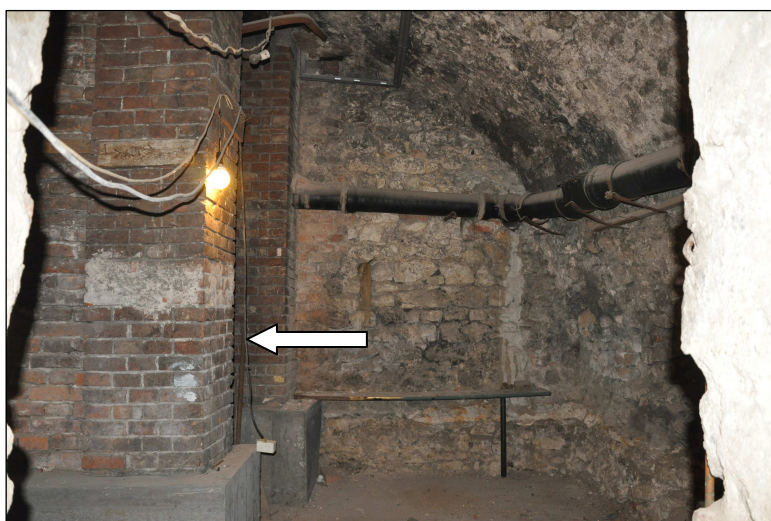
Komora -1.6
dawna kawiarnia Maska, stropy płaski, żelbetowy. Współczesny wystrój – dekoracje z gipsu

*Komora -1.7
dawna kawiarnia Maska,
stropy płaski, żelbetowy.*

*Komora -1.1
Korytarz łączący komory -1.2, -1.3, -1.4
Sklepienie kolebkowe, ściany w wątkach kamiennych
przykrytych tynkiem i szprycom cementowym.*

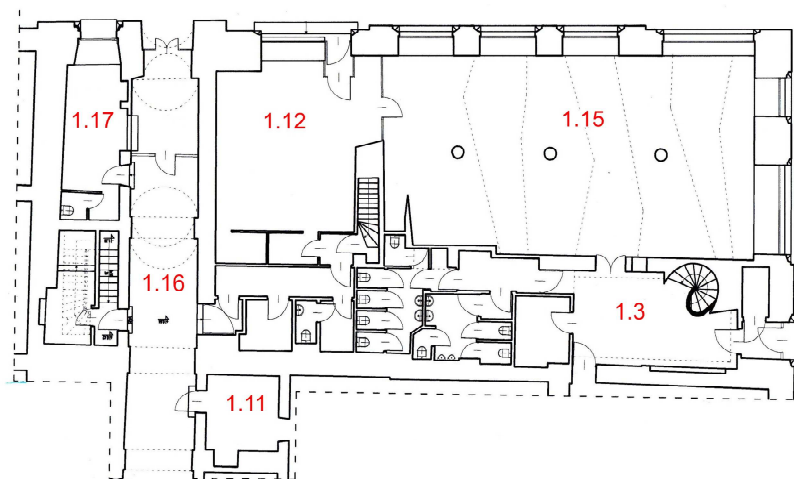

*Komora -1.2
ściany w gotyckich wątkach
kamiennie-ceglanych,
sklepienie kolebkowe z
szalunkami. Po środku pom.
filary ceglane na których
rozpięto metalowe konstrukcje
dźwigające ściany wyższych
kondygnacji. Cokoły filarów
współcześnie wzmocnione.*

Parter

Pomieszczenia parteru przeznaczone na pomieszczenia muzealne to pomieszczenia znajdujące się w pierwszym i drugim traktcie od strony placu Szczepańskiego. Są to portiernia i klatka schodowa do piwnic (nr1.17), sień wjazdowa (nr1.16), pomieszczenie – organizacja widowni (nr1.12), sala muzeum wykorzystywana jako sala teatru eksperymentalnego (nr1.15), zaplecze z toaletami (nr1.3), magazyn (nr1.11). W oryginalnym układzie architektonicznym pochodzącym z przebudowy XIX i początku XX wieku zachowała się sień wjazdowa, zejście do piwnic i pomieszczenie magazynowe. Pozostałe pomieszczenia uległy przekształceniom w okresie powojennym, zachowując jedynie oryginalny układ ścian zewnętrznych i otworów okiennych. Pomieszczenia parteru posiadają współczesny wystrój.

Plac Szczepański

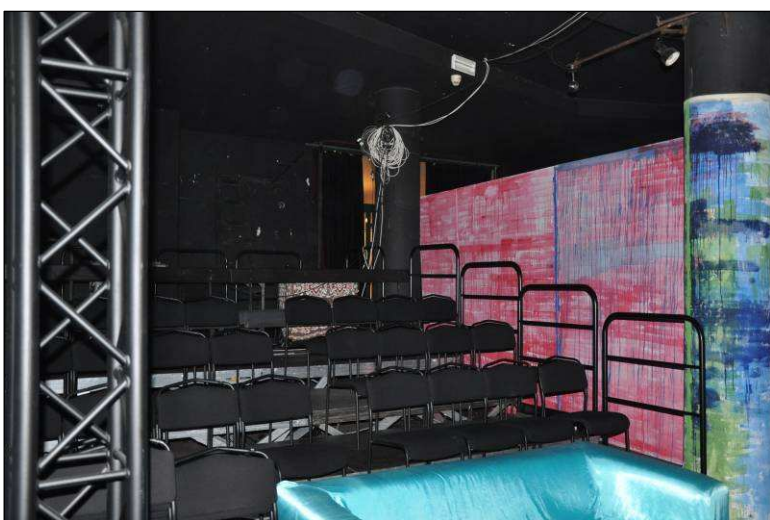
Pom. 1.16

sień wjazdowa

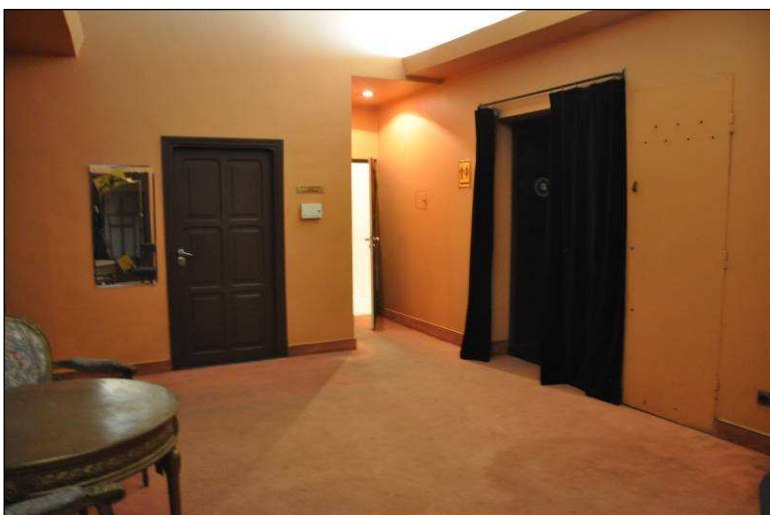
Pom. 1.12

Obecnie organizacja widowni

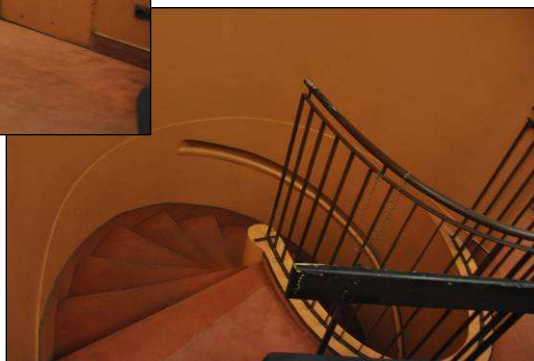
Pom. 1.15

Sala muzeum teatralnego

Pom. 1.3

Sala z wejściem do toalet i okrągłą klatką schodową – zejściem do piwnic dawnej kawiarni Maska

II. HISTORIA OBIEKTU

Na temat powstania obiektu i historii jego przebudowy powstało wiele opracowań, dokumentów i publikacji. Traktują one obiekt kompleksowo i przytaczanie całej, bogatej historii teatru mija się z celem. Jest ona dostępna w podanej poniżej bibliografii.

Będący przedmiotem projektowanych remontów fragment budynku teatralnego to piwnice i parter scalonych na potrzeby powstania teatru dwóch kamienic zakupionych przez Jacka Kluszewskiego w 1789r. od Antoniego i Anny Szaster i dokupionej w 1840 roku kamienicy Estreicherów (od strony placu Szczepańskiego). Zachowane mury piwniczne i obwodowe parteru datowane są przez prof. Andrzeja Kadłuczka na XIV w. W wyniku kilkakrotnej przebudowy gmachu teatru w 1841 , 1903 , latach 50 tych i 90 tych XX wieku w opisywane fragmenty obiektu nastąpiła znaczna ingerencja. Na podstawie dokumentacji rysunkowych (inwentaryzacji) sporządzonych przez studio architektoniczne Archecon w 1997 roku, oraz badań na obiekcie można dokonać rozwarstwienia ścian , sklepień oraz wypraw tynkowych na poszczególne okresy.

Piwnice

Ściany komór piwnicznych w pierwszym i drugim traktie w znacznej większości zachowały się w oryginalnych, gotyckich wątkach kamiennych i kamienno-ceglanych z niewielkimi ingerencjami w postaci przekuć otworów (pod różne instalacje) i замуrowań przejścia między komorami oraz dawnych otworów okiennych. Ściana działowa między komorami nr -1.1 i -1.6 została wymurowana prawdopodobnie na początku XX wieku z cegłą o różnych rozmiarach w wątku krzyżowym na zaprawach cementowo-wapiennych. Natomiast stropy zostały wymienione na żelbetowe w ramach przebudowy w latach 1903-6, w komorach -1.4, -1.6, -1.7. Kolejna ingerencja w pomieszczenia piwniczne nastąpiła w latach 50 tych ubiegłego wieku kiedy w piwnicach powstało zaplecze i sanitariaty dla Klubu MPiK. W latach 90 tych ubiegłego wieku w komorach piwnicznych nr -1.6, -1.7, -15, -1.9 otwarto kawiarnię Maska i wystrój kawiarni w postaci gipsowych dekoracji szczelnie przykrywających ścianę (obecnie zniszczonych) całkowicie zasłonił wątki ścian. W pozostałych komorach piwnicznych ściany przykryto zaprawami cementowo-wapiennymi. W piwnicach, w części cokołowej ścian wykonano wzmocnienia fundamentów.

Parter

Z układu przestrzennego kamienic z końca XVIII wieku zachowały się tylko mury zewnętrzne omawianego fragmentu pomieszczeń parteru, oraz sień wjazdowa. Na początku XX wieku mieściły się tu pomieszczenia sklepowe.

Obecnie znajduje się tu scena teatru eksperymentalnego, biuro organizacji widowni oraz zaplecze sanitarne. Ściany działowe w pomieszczeniu 1.3, oraz 1.15 i 1.12 są wtórne, wykonane po 1945 roku. W ramach adaptacji, na cele organizacyjne teatru, umieszczono tu również okrągłą klatkę schodową komunikującą parter z kawiarnią Maska zlokalizowaną w piwnicach.

Bibliografia:

Kazimierz Nowacki *Dzieje teatru w Krakowie, architektura krakowskich teatrów*, wyd. literackie Kraków 1982.

Anna Litak *Architektura Starego Teatru w Krakowie 1799-1999*, katalog z wystawy
Studio architektoniczne Archecon, prof. Andrzej Kadłuczka *Dokumentacja historyczno-badawcza gmachu Teatru Starego*, 1997r

III. BUDOWA TECHNOLOGICZNA OBIEKTU (BADANIA STRATYGRAFICZNE)

Piwnice

Ściany pierwotnie zbudowane z kamienia łamanego (wapienia jurajskiego) w wątku dzikim i cegły palonej palcówki na zaprawach wapienno-piaskowych, wtórnie ściany działowe wymurowane z cegły. Sklepienia pierwotnie kolebkowe z szalunkami, ceglane i kamiennie-ceglane, wtórnie na części piwnic wymienione na żelbetowe. W piwnicy nr -1.2 pojawiły się filary wspierające nitowany podciąg, na którym stoi ściana wyższej kondygnacji (sień parteru). Ściany wtórnie tynkowano zaprawami cementowo-wapiennymi. W komorze nr. -1.1 na ścianach szpryc cementowy. Na posadzkach wylewki betonowe. Do piwnic prowadzi klatka schodowa z sieni wjazdowej zbudowana z kamiennych, piaskowcowych stopni, druga klatka schodowa z pomieszczeń parteru współczesna, zabiegowa, betonowa.

Fragment kamiennych wątków ściany komory -1.2. Wapień jurajski na zaprawach wapienno-piaskowych

Fragment sklepienia kamiennego z szalunkami w komorze -1.2. Na filarach i ścianie wsparto podciąg metalowy dla ścian wyższych kondygnacji (sien)

BADANIA STRATYGRAFICZNE

W piwnicach wykonano 4 odkrywki . Celem badań była realizacja wytycznych konserwatorskich Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dla planowanych prac adaptacyjnych piwnic i pomieszczeń parteru na potrzeby muzealne. Odkrywki wykonano w miejscach planowanych przekuć ścian piwnic – odkrywki zaznaczono w dokumentacji rysunkowej

Odkrywka 1, komora nr -1.1

Pod dwiema warstwami tynków i szprytem cementowym widoczna współczesna zamurówka przejścia do kom. nr -1.6 , z lewej widoczne wątki kamienne

Odkrywka 2, komora nr -1.4

Pod warstwą tynku cementowo-wapiennego zachowane XIV w. wątki kamienne na zaprawach wapienno-piaskowych

Odkrywka 3, komora nr -1.4

Pod warstwą bardzo mocnego sztywnego tynku cementowo-wapiennego zachowane wątki ceglane (cegła z p.XX w., wątek krzyżykowy), fragment muru pod instalacją murowany na zaprawach cementowych.

Odkrywka 4

komora nr -1.7

Pod warstwą zaprawy cementowo-wapiennej i wyprawy gipsowej zachowane wątki ceglane, wtórne – cegły osadzone na zaprawach z cementu ciemnego - budowlanego Portal wtórnie osadzony.

Parter

Ściany murowane ceramiczne, tynkowane współcześnie zaprawami wapienno-cementowymi, malowane współczesnymi farbami emulsyjnymi. Brak dekoracyjnego wystroju.

BADANIA STRATYGRAFICZNE

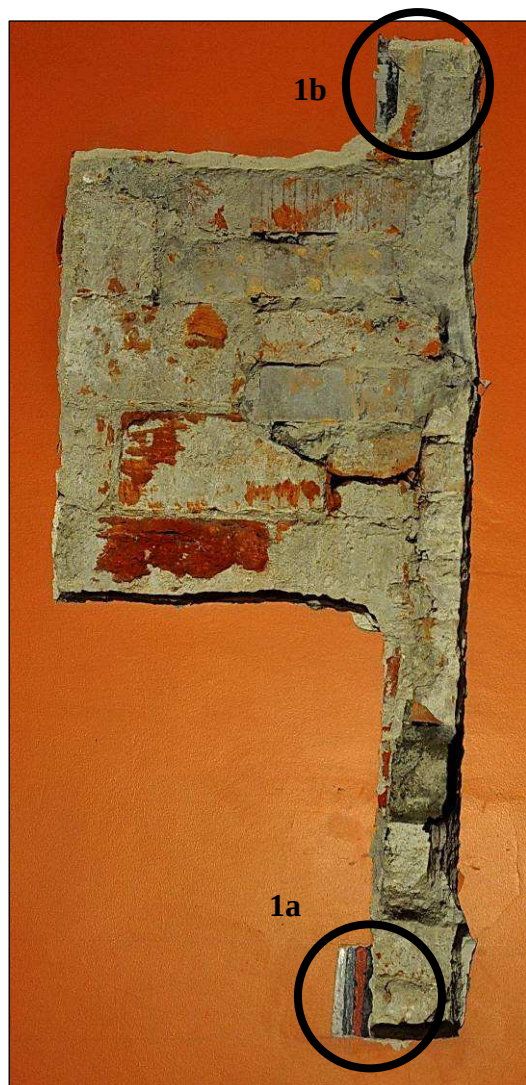
Wykonano odkrywki w miejscach planowanych przekuć i wyburzeń ścian (dokumentacja rysunkowa).

Odkrywka 1 – w miejscu planowanego otworu drzwiowego do pomieszczenia nr 1.3

W odkrywce odsłonięto mur ceglany wykonany z różnych cegieł (w tym współczesnej maszynowej cegły dziurawki) położonych bez zachowania wążku – w charakterze napraw muru. Niektóre cegły wmurowane od strony blatówki. Zastosowane zaprawy – cementowo-wapienne.

Na cegle leży w jednej warstwie 2,5 cm zaprawa wapienno- cementowa, malowana kolejno farbami olejnymi w strefie cokołowej (lamperia) : czern , czerwień, ciemny grafit, wyprawa gipsowa , obecne malowania w kolorze oranżu.

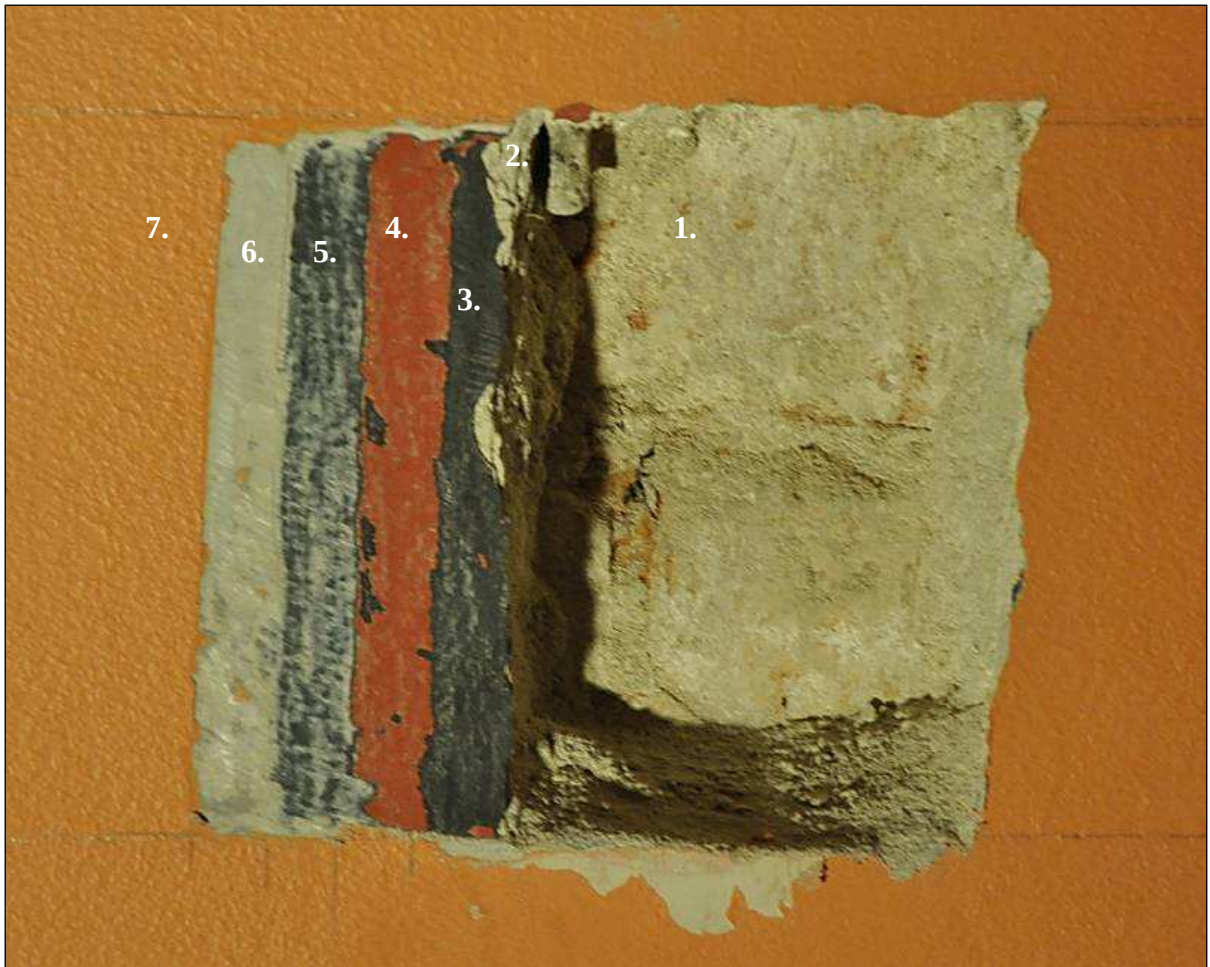
W strefie po wyżej cokołu : czern, ciemny grafit, wyprawa gipsowa, oranż .

Odkrywka 1,

pom. nr 1.3

Odsłonięty mur wykonany z różnego rodzaju cegieł (współczesnych i wtórników), chaotycznie, cegły układane blatówką.

Odkrywka 1a (0,5m od posadzki)

1. cegła,
2. zaprawa wapienno-cementowa
3. czarna farba olejna
4. czerwona farba olejna
5. ciemno-grafitowa farba olejna
6. gips
7. emulsja akrylowa - oranż

Odkrywka 1b (1,5m od posadzki)

1. cegła
2. zaprawa wapienno-cementowa
3. ciemno-grafitowa farba olejna
4. gips
5. emulsja akrylowa - oranż

Odkrywka 2 – w miejscu planowanego wyburzenia ściany w celu powiększenia klatki schodowej do piwnic (zejście z sieni wjazdowej od pl. Szczepańskiego). Obecnie ściana jest w pomieszczeniu sanitarnym portierni, pom. nr 1.17.

Odkrywka 2

Pod warstwa tynku i współczesnego żółtego wymalowania znajduje się ściana prawdopodobnie przewodu kominowego, murowana z starszej wtórnie użytej cegły na zaprawach wapienno-cementowych)

Pozostała planowana ingerencja – wyburzenia ścian – dotyczy głównie wtórnych ścian działowych.

Wykucie otworu drzwiowego do pomieszczenia nr 1.11 planowane jest w obrębie muru z przebudowy teatru na pocz. XXw. jednak na dzień dzisiejszy ze względu na magazynowane w pomieszczeniu rzeczy wykonanie odkrywek nie jest możliwe. Pomieszczenie to zawsze służyło za magazyn , a w miejscu planowanego przekucia istniała wcześniej wnęka zaznaczona na inwentaryzacji z 1997r., w planach Stryjeńskiego z 1903 roku w tym miejscu znajduje się przejście .

Z powyższych badań wynika, że miejsca planowanych przekuć zarówno w piwnicach jak i pomieszczeniach parteru pozbawione są pierwotnych wypraw tynkowych, dekoracji malarskich , rzeźbiarskich i detalu architektonicznego. W obrębie piwnic jedynie wyburzenie

ściany, którego wymaga powiększenie klatki schodowej dotyczyć będzie fragmentu ściany gotyckiej.

Na parterze – w obrębie planowanego przekucia przejścia do pomieszczenia nr 1.11 nie wykonano odkrywek z braku dostępu do tego miejsca, jednak opierając się na dokumentacji rysunkowej zarówno z 1903 roku jak i z 1997 można założyć istniejące wcześniej w tym miejscu zamurowane przejście – do sprawdzenia na etapie prowadzenia prac adaptacyjnych.

IV. STAN ZACHOWANIA OBIEKTU

Piwnice

Stan zachowania gotyckich wątków kamiennych i ceglanych nie przykrytych zaprawami można ocenić jako dobry. Nie widać pęknięć, rozwarstwień, wypadania pojedynczych kamieni czy cegieł. Piwnice są suche, a obserwowane wysolenia i zawilgocenia występują jedynie w przy fundamentowych partiach ścian, co przy braku izolacji fundamentów jest zjawiskiem normalnym wynikającym z kapilarnego podciągania. Nie przykryte wyprawami tynkowymi wązki kamienne i ceglane (komory nr -1.2 i częściowo nr-1.3) są bardzo mocno zabrudzone. Jednak struktura kamienia wapienia jurajskiego zachowana jest bardzo dobrze. Osłabioną powierzchnię mają cegły. Natomiast w wielu miejscach wykruszone jest spoinowanie. Pomieszczenia piwniczne nie użytkowane od przedwojnia poprzecinane są rozlicznymi instalacjami wodno-kanalizacyjnymi, grzewczymi i elektrycznymi.

*Fragment
sklepienia i ściany
w komorze -1.3.
Pod warstwą
tynku cegła o
zdestruowanej
powierzchni, w
ścianie
uzupełnienia
współczesną cegłą*

Okienko w ścianie komory nr -1.3

Zdestruowane nadproże okienka, wyoblone krawędzie cegieł. Materiał ceramiczny zdestruowany pokryty warstwą brudu. W ścianach i sklepieniu przekucia pod instalacje. Na sklepieniu kolebkowym z cegieł warstwa wyprawy tynkowej.

Fragment ściany szczytowej komory nr – 1.4

Widoczny zamurowany cegłą blatówką otwór okienny. Wątki ceglane ścian przykryte zaprawami cementowo-wapiennymi. Strop wymieniony żelbetowy. Na ścianie przekucia na instalacje.

W wyniku wykonanych w ubiegłym stuleciu zabiegów konstrukcyjnych ratujących obiekt, część komór piwnicznych straciła swój gotycki charakter – wymieniono stropy na płaskie żelbetowe, opłaszczowano fundamenty. Ściany, stropy i sklepienia pokryto zaprawami tynkarskimi – wapienno-piaskowymi a następnie cementowo-wapiennymi. Wyprawy tynkowe są bardzo mocne, choć miejscami odspojone od ścian. Dekoracje gipsowe, którymi wyłożono ściany dawnej kawiarni Maska położono na bardzo sztywnych, mocnych zaprawach cementowych, całość pomalowano emulsyjnymi farbami. Stworzyło to szczelną, nie oddychającą warstwę na ścianach piwnicznych, utrudniającą dyfuzję pary wodnej. Podobnie w komorach nr - 1.5 i -1.9 stanowiących zaplecze kawiarni uszczelniające wyprawy tynkowe i brak dostatecznej wentylacji pomieszczeń sprawił, że pojawiły się tu wysolenia i korozja biologiczna. Stopień zasolenia określono w badaniach zasoleń dołączonych do dokumentacji jako załącznik nr 3.

*Ściana cokołowa pomieszczenia nr -1.9 (zaplecze kawiarni Maska)
Widoczne wysolenia na warstwach tynku.*

Parter

Obecny współczesny wystrój pomieszczeń parteru podporządkowany jest funkcji jaką poszczególne pomieszczenia pełnią. Stan zachowania murów jest bardzo dobry, nie widać pęknięć, złuszczeń farby, zawilgoceń. Jedyne się przejazdowa wykazuje drobne zniszczenia w postaci zabrudzeń, drobnych złuszczeń i przetarć farby.

V. WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Organizacja muzeum teatralnego w podziemiach oraz na parterze Teatru Starego w Krakowie, jest przedsięwzięciem niezwykle słusznym ze względu na rzadkie zazwyczaj, ale w tym wypadku bardzo ściśle relacje pomiędzy historią teatru a jego współczesnością. Swoisty *genius loci* teatru działającego od pierwszych lat XIX wieku, pozwoli przyszłym zwiedzającym poznać zarówno dzieje gmachu – będącego jedną z wizytówek architektonicznej ikonosfery Krakowa, jak i teatru rozumianego jako miejsce rozwoju narodowej dramaturgii. Co więcej – na pomieszczenia teatralne zostaną w części wykorzystane dawne średniowieczne (później przerabiane) piwnice gotyckich kamienic, co dodatkowo odwoła się do tradycji zabudowy lokalnej. Tym zatem sposobem przyszłe muzeum połączy w sobie dwa główne elementy: zabytkową przestrzeń architektoniczną oraz dziedzictwo kulturowe, odwołujące się do XIX- i XX-wiecznej tradycji sztuki narodowej.

Należy zatem podjąć działania konserwatorskie pozwalające na pełnienie nowych zadań przy zachowaniu zabytkowego charakteru budynku. Pomieszczenia przeznaczone na muzeum to fragmenty dwóch kondygnacji o zróżnicowanym charakterze i różnym stopniu ingerencji, przekształceń architektonicznych dokonanych w ubiegłym stuleciu. Konieczne będzie skomunikowanie poszczególnych pomieszczeń – zakres proponowanych przekuć zaznaczono w dokumentacji rysunkowej. Do ich zatwierdzenia niezbędna jest opinia konstruktora.

Piwnice

Tylko w części, dzięki wątkom kamienno-ceglanym ścian, zachowały swój gotycki charakter, w niektórych miejscach czytelne są granice poszczególnych kamienic, które scalono na potrzeby powstania teatru. Jednocześnie jest to kondygnacja, która traktowana była zawsze jako zaplecze techniczne gdzie ingerowano wykonując przekucia po instalacje, dokonując zamurowań i wyburzeń bez uwzględniania historycznego charakteru wnętrza. Nowo planowane przekucia wpisują się w już wykonane w ubiegłym stuleciu przekształcenia architektoniczne i nie wpływają na zmianę charakteru piwnic. Planowane prace budowlane muszą mieć profil konserwatorski przywracający własności techniczne zachowanych XIV wiecznych wątków kamiennych ścian i istniejących sklepień. W eksploatacji piwnic należy uwzględnić wentylowanie i umiarkowane ogrzewanie. Należy usunąć wszystkie nie działające instalacje elektryczne, wod.-kan., itp.

Ze względu na pokrycia wyprawami tynkowymi (cementowymi) niemal wszystkich komór piwnicznych oraz planowaną ekspozycję muzealną wymagającą powierzchni opracowanych w tynku proponuje się wykonać kolejno zabiegi konserwatorskie:

- usunąć zdestruowane, zniszczone odparzone (tu również gipsowe dekoracje kawiarni Maska, wyprawy tynkowe w komorach służących jako zaplecze kawiarni Maska) dwudziestowieczne zaprawy tynkowe z kamiennych i ceglanych wątków (pozostawiając tynkowane płaskie stropy i te wyprawy, których usuwanie wymagałoby użycia elektronarzędzi, mogłoby naruszyć konstrukcje ścian, i bezpowrotnie zniszczyć powierzchnie cegieł)

- skucie w całości do warstw pierwotnych wątków wypraw tynkowych w pasie o szerokości 1,5 metra od fundamentów na wszystkich ścianach we wszystkich komorach piwnicznych

- wykonanie czyszczenia metodami suchymi (w systemie CePe, Rotec) ścian i sklepień wszystkich pomieszczeń.

- wykonanie dezynfekcji wszystkich pomieszczeń piwnicznych

- uzupełnienie ubytków w warstwie wątków eksponowanych kamieniem i cegłą historyczną z naśladowaniem oryginału. W miejscach opracowania nowych przekuć i związanych z nimi koniecznych przemurowań zastosować cegłę maszynową.

- położenie tynków renowacyjnych solochłonnych w pasie 1,5 metra nad fundamentami,

- uzupełnienie pozostałych ubytków warstw tynku zaprawami wapienno-cementowymi i wyrównanie cienkowarstwowym tynkiem warstw zachowanych i nowouzupełnionych.

Parter

Ze względu na brak dekoracji malarskich i rzeźbiarskich w pomieszczeniach parteru oraz planowanie prac adaptacyjnych bez przekształceń architektonicznych zasadniczo ingerujących w przebudowę z czasów Stryjeńskiego, Mączyńskiego program prac konserwatorskich ograniczono do określenia materiałów potrzebnych do przeprowadzenia prac budowlanych – wypraw tynkowych i farb, których parametry pozwalają na zastosowanie w obiektach zabytkowych.

Prace konserwatorsko-budowlane powinny być prowadzone przez firmy z uprawnieniami konserwatorskimi, przy współpracy Małopolskiego Urzędu Konserwatorskiego. Poniższe Postępowanie Konserwatorskie oparto o materiały firmy Remmers, Baunit i Keim. Mogą być wymienione na inne o takich samych parametrach, posiadające atesty do pracy przy obiektach zabytkowych.

VI. PROPONOWANE POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE

Piwnice

1. Usunięcie luźnych nawarstwień, skorodowanych, osypujących się, odparzonych zapraw – mechanicznie (ręczne skucie). Usuwanie gipsowych dekoracji dawnej kawiarni Maska, usuwanie cementowego szprycu z pomieszczenia nr – 1.1
2. Usunięcie wszystkich zapraw do wątku kamiennego i ceglanego w pasie o szerokości 1,5 m. od linii fundamentów ze wszystkich ścian szczytowych i w pomieszczeniach obserwowanych zasoleń .
3. Oczyszczenie powierzchni wątków ceglanych , kamiennych i pozostawionych tynków - piaskowanie na sucho w systemie Rotec (lub CePe, lub Eurorubber) z dobraniem na podstawie prób - odpowiedniej granulacji ścierniwa. Przy czyszczeniu zwrócić uwagę na stan zachowania materiału ceramicznego.
4. Likwidacja korozji biologicznej dezynfekcja preparatem Alkutex BFA (Remmers).
5. Wzmocnienie strukturalne gotyckich cegieł o osłabionej powierzchni – materiały krzemoorganiczne KSE 100 i KSE 300 (Remmers)
6. Uzupełnienie ubytków wątków kamiennych i ceglanych – cegłą gotycką rozbiórkową (odsoloną) i kamieniem – wapień jurajski, murować z zachowaniem wątków na zaprawach wapienno-piaskowych. Ten rodzaj rekonstrukcji dotyczy niewielkich ubytków powstałych po przekuciach pod instalacje, ubytków wokół okienka piwnicznego w komorze nr – 1.3
Pozostałe ubytki wynikające z nowych przebić udrażniających komunikacje uzupełniać cegłą maszynową tak, aby nie fałszować oryginalnego układu architektonicznego.
7. Położenie tynków renowacyjnych, solochłonnych w systemie WTA – kolejno w warstwach:
 - obrzutka np. Vorsprizmortel (Remmers), albo SV61 (Baumit)
 - zaprawa magazynująca sole np. Grundputz (Remmers), albo SP 64 P(Baumit)
 - warstwa powierzchniowa Sanierputz stara biel (Remmers), albo SP 64 G(Baumit)
8. Uzupełnienie ubytków w pozostałych miejscach na ścianach i stropach – zaprawy trasowe firm -Tubag Baumit lub Sopro.
9. Położenie warstwy wyrównującej faktury tynków zachowanych i

uzupełnianych - cienkowarstwowy tynk Fugenmortel (Remmers) lub MC55W (Baumit).

Komora nr - 1.2 przeznaczona do ekspozycji wątków kamiennie-ceglanych ścian

1. Usunięcie luźnych nawarstwień, skorodowanych, osypujących się zapraw – mechanicznie (ręczne wykucie), usunięcie wtórnych kitów (gipsowych) i wtórnych uzupełnień z szalunków na sklepieniach.
2. Oczyszczenie powierzchni ceglanych i kamiennych - piaskowanie na sucho w systemie Rotec z dobraniem na podstawie prób - odpowiedniej granulacji ścierniwa.
3. Likwidacja korozji biologicznej preparatem Alkutex BFA (Remmers).
4. Uzupełnienie, bądź wymiana pojedynczych, skorodowanych zasoleniem cegieł na cegłę zgodną z oryginałem, osadzoną na zaprawach trasowych.
5. Uzupełnienie ubytków spoinowania w dwóch warstwach:
 - głębsze ubytki zaprawy solochłonne – Grundputz (Remmers)
 - powierzchniowe uzupełnienia wg oryginału – zaprawy na bazie wapna dołowanego (historycznego - Historic Kalkspachtel f. Remmers) z dodatkiem grubego piasku, węgla drzewnego, ewentualnie cegły mielonej.
6. Wzmocnienie strukturalne istniejących szalunków preparatem krzemooorganicznym KSE 100 (Remmers), ewentualne podklejanie (iniekcje) odspojonych warstw zapraw – zastrzyki z Ledan TB1 (f. Kremer) na bazie hydratyzowanego lepiszcza z mączką kwarcową. Wymiennie można zastosować wapno dyspergowane wprowadzane strzykawką weterynaryjną.
7. Wprowadzone w XX wieku filary ceglane wraz z betonowym opłaszczowaniem pozostawić bez tynkowania.

Podciągi z blach nitowanych w komorze nr. -1.2

1. Usunięcie produktów korozji metodą mikropiaskowania urządzeniem typu Rotec , dobór ciśnienia i rodzaju użytego materiału ściernego na podstawie prób.
2. Zabezpieczenie antykorozyjne powierzchni metalu Rostschutz M (Remmers)
3. Malowanie farbami matowymi kowalskimi w kolorze czarnym Kunstschmiede-Lackantic grasphitschwarz.

Parter

Do uzupełnień wypraw tynkowych pomieszczeń parteru stosować zaprawy trasowe firm -Tubag Baunit lub Sopro.

Do opracowania kolorystycznego ścian używać farb w pełni dyfuzyjnych firmy Keim.

Wszystkie prace należy dokumentować opisowo i fotograficznie.

ZAŁĄCZNIKI

1. ksero dyplomu autora programu - mgr Małgorzata Wida
2. ksero uprawnień konserwatorskich autora programu prac - mgr Małgorzata Wida
3. wyniki badań zasoleń zapraw występujących w pomieszczeniach piwnic - dr Rafał Wójcik

AKADEMIA SZTUK PIĘKNYCH
IM. JANA MATEJKI W KRAKOWIE

DYPLOM

Małgorzata Wida

podpis

Nr

4205

(numer dyplomu)

MAŁGORZATA WIDA
urodzona dnia 13 lipca 1965 r.
w KRAKOWIE
odbyła studia 1986 - 1992
NA WYDZIALE KONSERWACJI
DŁUGIE SZTUKI
w zakresie KONSERWACJI
RZĘBY

z wynikiem BARDZO DOBRYM
i po spełnieniu wymogów określonych
obowiązującymi przepisami uzyskał
w dniu 14 GRUDNIA 1992 r. tytuł
MAGISTRA SZTUKI W ZAKRESIE
KONSERWACJI RZĘBY

REKTOR

[Signature] m. p.
KRAKÓW

DZIEKAN

[Signature]
19 92 r.

Potwierdzam

zgodność z oryginałem

Małgorzata Wida

Kraków, 1994-04-07

ZAŚWIADCZENIE NR172/94.....

Na podstawie par.19 i 20 Rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki
z 11 stycznia 1994r. o zasadach i trybie udzielania zezwoleń na prowadzenie prac
konserwatorskich przy zabytkach oraz prac archeologicznych i wykopaliskowych,
warunkach ich prowadzenia i kwalifikacjach osób, które mają prawo prowadzenia
tej działalności /Dz.U.nr 16, poz.55/

WOJEWÓDZKI KONSERWATOR ZABYTKÓW W KRAKOWIE stwierdza, że

Pan/Pani/..... Małgorzata WIDA

/ur..... 13 lipca 1965r. w..... Krakowie

zamieszkały/a/..... w Krakowie, ul. Pleszowska 16

jest uprawniony/a/ do wykonywania prac konserwatorskich przy
zabytkach ruchomych w zakresie..... konserwacji rzeźby

Pan/Pani ukończył/a studia wyższe w zakresie konserwacji zabytków i posiada
dyplom Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie..... Nr....4205.....

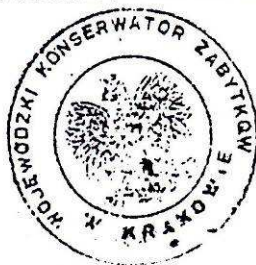
~~oraz wykazał/a/~~ się więcej wieloletnią praktyką zawodową związaną z konserwacją
zabytków ruchomych na terenie miasta Krakowa i województwa krakowskiego.

Powyższe zaświadczenie wydaje się jednorazowo.

Zaświadczenie wystawia się na wniosek zainteresowanego/ej/.

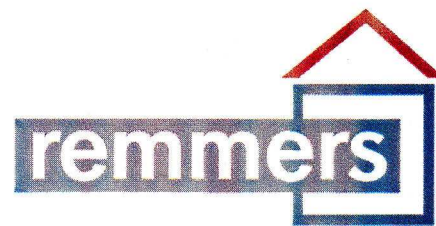
Należną opłatę skarbową w wys....30000.....zł skasowano na wniosku.

Małgorzata Wida
Potwierdzam
zgodność z oryginałem

Wojewódzki Konserwator Zabytków
w Krakowie

mgr inż. arch. Andrzej Gaczel

mgr Jacek Olesiak
konserwator dzieł sztuki
email; jolesiak@remmers.pl

Kraków, 21.12.2011

Analiza wyników badań zasolenia próbek pobranych ze ścian piwnic Starego Teatru im. Heleny Modrzejewskiej w Krakowie, pl. Szczepański/ ul. Jagiellońska.

Metodyka badań

Zawartość najważniejszych składników rozpuszczalnych w wodzie wylicza się na podstawie ich stężenia w wyciągu wodnym z próbek. Wyciąg wodny przygotowano dodając określoną ilość wody destylowanej do znanej ilości próbki wcześniej rozdrobnionej i uśrednionej. W uzyskanym ekstrakcie wodnym oznaczono stężenie Cl^- , NO_3^- i SO_4^{2-} metodą chromatografii jonowej (IC) – chromatograf firmy DIONEX, model DX-100. Analiza ilościowa polega na porównaniu „sygnału” dla roztworu badanego z „sygnałami” dla roztworów wzorcowych o znanym składzie. W przypadku IC rejestruje się zmiany przewodnictwa elektrolitycznego właściwego roztworu wpływającego z kolumny w trakcie trwania pomiaru.

Metoda chromatografii jonowej jest obecnie zalecana jako metodyka referencyjna do analizy próbek wód na zawartość fluorków, chlorków i siarczanów (RMŚ, 2004).

Literatura:

RMŚ, 2004. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód. (Dz.U.04.32.284).

Jacek Olesiak

Opis próbek

Piwnice Starego Teatru im. Heleny Modrzejewskiej w Krakowie (pl. Szczepański/
ul. Jagiellońska).

- 1 - zaprawa z wątku kamiennego, ściana wewnętrzna (komora nr 2)
- 2 - zaprawa z wątku kamiennego, ściana zewnętrzna (komora nr 1)
- 3 - cegła, ściana wewnętrzna (komora nr 1)

Wyniki badań

Tabela 1. Wyniki analizy zawartości anionów rozpuszczalnych w wodzie i ocena zasolenia próbek.

Próbka	SO ₄ ²⁻	NO ₃ ⁻	Cl ⁻	Zawartość anionów	Zasolenie
	[%]			[mg/g]	
1	0,93	0,55	2,82	43,0	wysokie
2	0,26	2,25	2,52	50,3	wysokie
3	3,27	1,40	1,44	61,0	wysokie

Tabela 2. Ocena stopnia zasolenia wg zaleceń niemieckiej Naukowo – Technicznej Grupy Roboczej ds. Ochrony Budowli i Renowacji Zabytków (WTA) Nr WTA-4-5-99/D

zawartość [%]	stopień zasolenia		
	niskie	średnie	wysokie
chlorki	< 0,2	0,2 – 0,5	> 0,5
azotany	< 0,1	0,1 – 0,3	> 0,3
siarczany	< 0,5	0,5 – 1,5	> 1,5

dr inż. Rafał Wójcik

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Fot. 1
 Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański1/ul. Jagiellońska 1 –
 piwnice, komora nr -1.1(korytarz).
 Ściany w wątkach kamiennych
 przykrytych tynkiem i szprycem
 cementowym.
 Stan zachowania przed konserwacją
 Grudzień 2011r, M.Wida

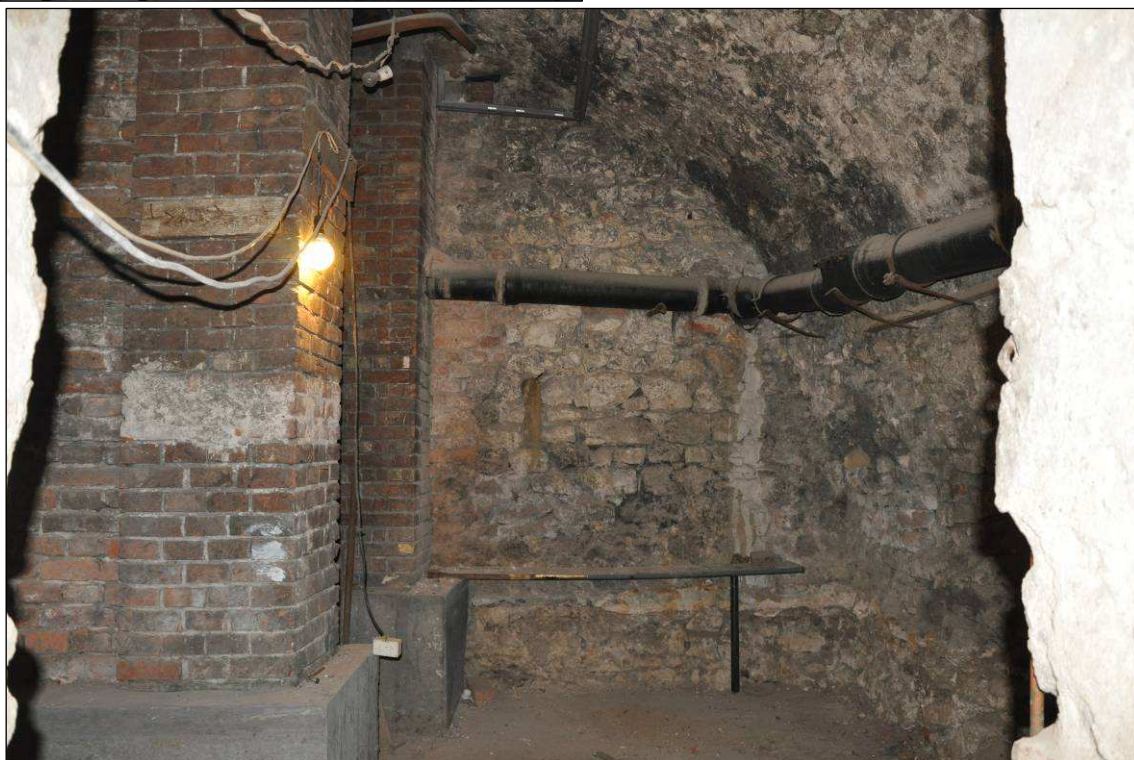

Fot. 2
 Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański1/ul.
 Jagiellońska1 – piwnice, komora nr -1.1(korytarz)
 Odkrywka nr1 na końcu korytarza, zamurowane
 przejście. Stan zachowania przed konserwacją
 Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 3

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański1/ul. Jagiellońska1 – piwnice, komora nr - 1.1(klatka schodowa z sieni do piwnic). Schody z piaskowca
Stan zachowania przed konserwacją
Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 4

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański1/ul. Jagiellońska 1 – piwnice, komora nr -1.2
Ściany i sklepienia (zachowane szalunki) w oryginalnych kamienno-ceglanych wątkach. Po środku pomieszczenia słupy ceglane z pocz. XX wieku o wzmocnionych w latach 60tych cokołach. Stan zachowania przed konserwacją.
Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 5

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański1/ul. Jagiellońska 1 – piwnice, komora nr -1.2, widok na ścianę od strony wejścia. Zachowane oryginalne wątki kamienno-ceglane ścian.

Stan zachowania przed konserwacją

Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 6

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański1/ul. Jagiellońska 1 – piwnice, komora nr -1.2

Pod sklepieniem wsparty na filarach podciąg z nitowanych blach na którym stoi ściana kondygnacji parteru (sieni) – rozwiązanie konstrukcyjne z pocz. XX wieku.

Stan zachowania przed konserwacją

Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 7

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański1/ul. Jagiellońska 1 – piwnice, komora nr -1.3, widok od strony wejścia.

Na ścianie zewnętrznej czytelne wątki kamienno-ceglane. Po środku pom. filary z pocz. XXw., w cokole betonowe wzmocnienia. Stan zachowania przed konserwacją.

Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 8

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański1/ul. Jagiellońska 1 – piwnice, komora nr -1.3, widok od strony wejścia. Zachowane okienko piwniczne, ceglane sklepienie kolebkowe wytynkowane.

Stan zachowania przed konserwacją

Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 9

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański1/ul. Jagiellońska 1 – piwnice, komora nr -1.3, widok na ścianę po prawej od strony wejścia. Widoczny fragment ściany w części cokołowej XVw. w wątku kamiennym, powyżej wtórne przemurowanie z pocz. XXw.. W cokole widoczne wysolenia. Stan zachowania przed konserwacją
Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 10

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański1/ul. Jagiellońska 1 – piwnice, komora nr -1.4, widok na ścianę po lewej od wejścia. Wtórna ściana z filarami z pocz. XXw.
Stan zachowania przed konserwacją
Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 11

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański/ul. Jagiellońska 1 – piwnice, komora nr -1.4, widok na ścianę z filarami. W prawym dolnym narożniku zachowane resztki gotyckiego muru.

Stan zachowania przed konserwacją

Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 12

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański/ul. Jagiellońska 1 – piwnice, komora nr -1.4, ściana po prawej stronie od wejścia – wątki ceglane z pocz. XX wieku zatynkowane. Strop żelbetowy.

Stan zachowania przed konserwacją

Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 13
Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański1/ul. Jagiellońska 1 – piwnice, komora nr -1.4. Widok na ścianę z wejściem. Ściany i strop tynkowane.
Stan zachowania przed konserwacją
Grudzień 2011r, M.Wida

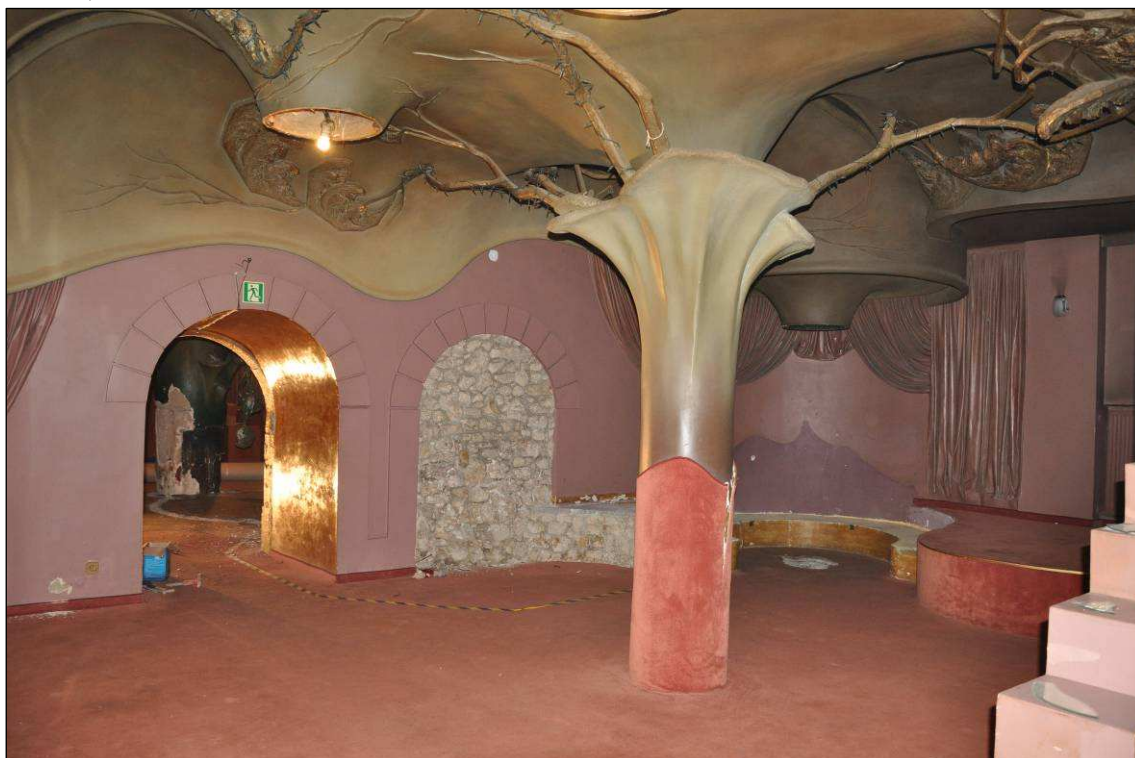
Fot. 14
Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański1/ul. Jagiellońska 1 – piwnice, komora nr -1.4, fragment stropu żelbetowego. Stan zachowania przed konserwacją
Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 15

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański/ul. Jagiellońska 1 – piwnice, komora nr -1.6, dawna kawiarnia Maska z wystrojem z narzutu gipsowego, widok na ścianę graniczną z komorą - 1.4. Stan zachowania przed konserwacją.

Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 17

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański/ul. Jagiellońska 1 – piwnice, komora nr -1.6, widok na ścianę graniczną z komorą nr -1.7. Widoczny kamienny wąż jest częścią współczesnej aranżacji pomieszczenia. Stan zachowania przed konserwacją

Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 18

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański/ul. Jagiellońska 1 – piwnice, komora nr -1.6, widok na ścianę graniczną z korytarzem. Stan zachowania przed konserwacją
Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 19

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański/ul. Jagiellońska 1 – piwnice, komora nr -1.6, widoczny płaski strop przez otwór w dekoracji. Stan zachowania przed konserwacją
Grudzień 2011r, M.Wida

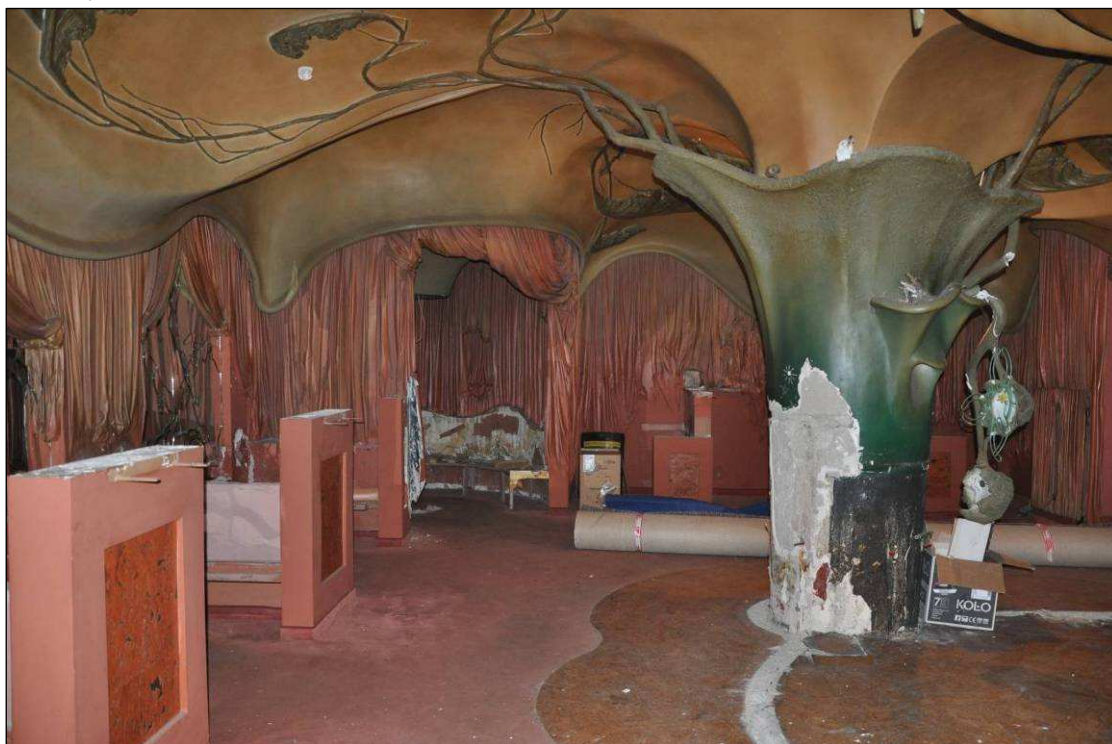

Fot. 20

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański/ul. Jagiellońska 1 – piwnice, komora nr -1.7, widok na ścianę graniczną z komorą -1.6, kamienny portal zamontowany wtórnie.

Stan zachowania przed konserwacją

Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 21

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański/ul. Jagiellońska 1 – piwnice, komora nr -1.7, wystrój dawnej kawiarni Maska.

Stan zachowania przed konserwacją

Grudzień 2011r, M.Wida

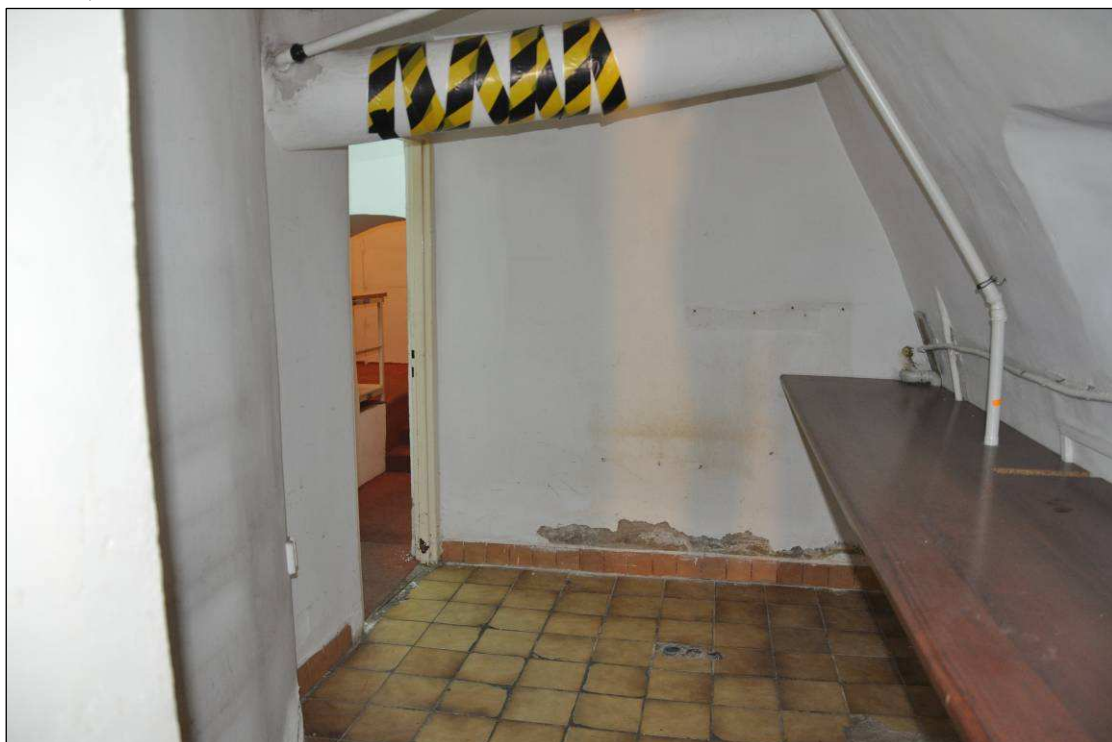

Fot. 22

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański1/ul. Jagiellońska 1 – piwnice, komora nr -1.7, widok na ścianę z wejściem od strony zabiegowej klatki schodowej.

Stan zachowania przed konserwacją

Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 23

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański1/ul. Jagiellońska1 – piwnice, komora nr -1.5, zaplecze kuchenne dawnej kawiarni Maska, w cokole na tynkach wyraźne wysolenia.

Stan zachowania przed konserwacją

Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 24

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański1/ul. Jagiellońska 1 – piwnice, komora nr -1.5, zaplecze kuchenne dawnej kawiarni Maska. Widoczna destrukcja tynków.

Stan zachowania przed konserwacją

Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 25

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański1/ul. Jagiellońska 1 – piwnice, komora nr -1.5, zaplecze kuchenne dawnej kawiarni Maska. Widoczna destrukcja tynków.

Stan zachowania przed konserwacją

Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 26
Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański1/ul. Jagiellońska 1 – piwnice, komora nr -1.9
zaplecze kuchenne dawnej kawiarni Maska
Stan zachowania przed konserwacją
Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 27
Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański1/ul. Jagiellońska 1 – piwnice, komora nr -1.9 zaplecze kuchenne dawnej kawiarni Maska, widoczne zasolenie tynków.
Stan zachowania przed konserwacją
Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 28
Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański1/ul. Jagiellońska 1 – parter, sień wjazdowa, widok od strony wejścia na portiernię. Stan zachowania przed konserwacją
Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 29
Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański1/ul. Jagiellońska 1 – parter, sień wjazdowa, widok od strony wejścia. Współczesne wyprawy tynkowe i opracowanie malarskie , posadzka z gresu. Stan zachowania przed konserwacją
Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 30

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański 1/ul. Jagiellońska 1 – parter, pomieszczenie organizacji widowni, współczesna aranżacja wnętrza.

Stan zachowania przed konserwacją

Grudzień 2011r, M.Wida

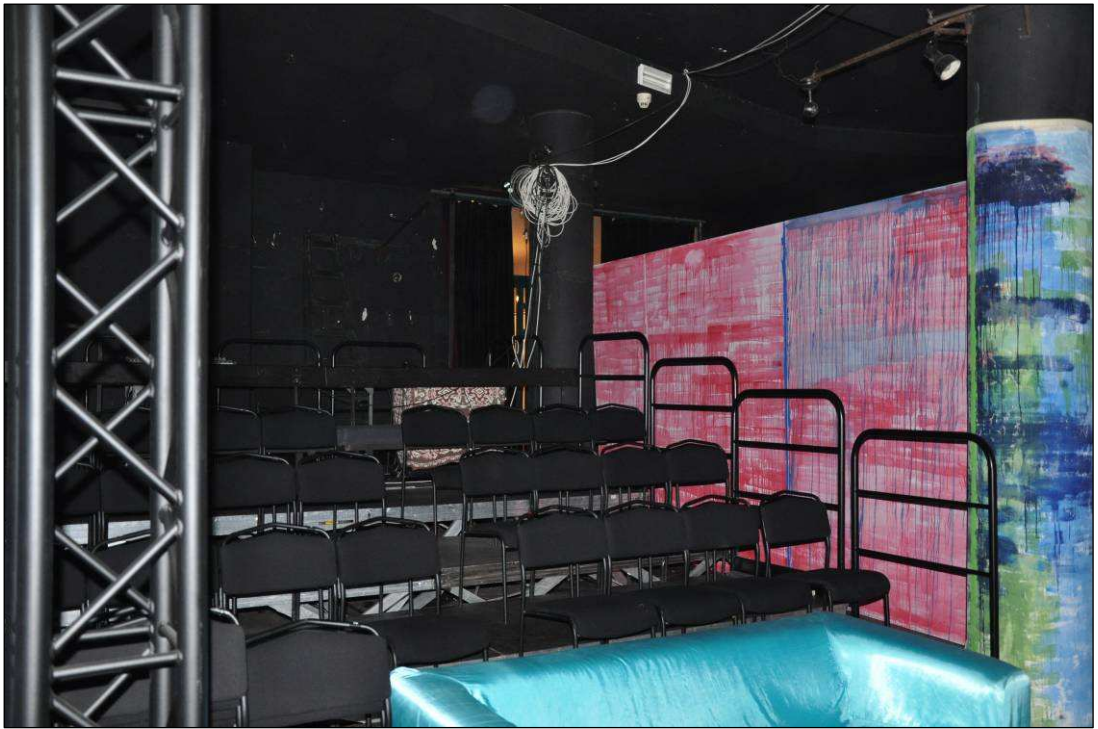

Fot. 31

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański 1/ul. Jagiellońska 1 – parter, pomieszczenie organizacji widowni. Na pierwszym planie fragment ściany wtórnej z lat 60 tych do wyburzenia.

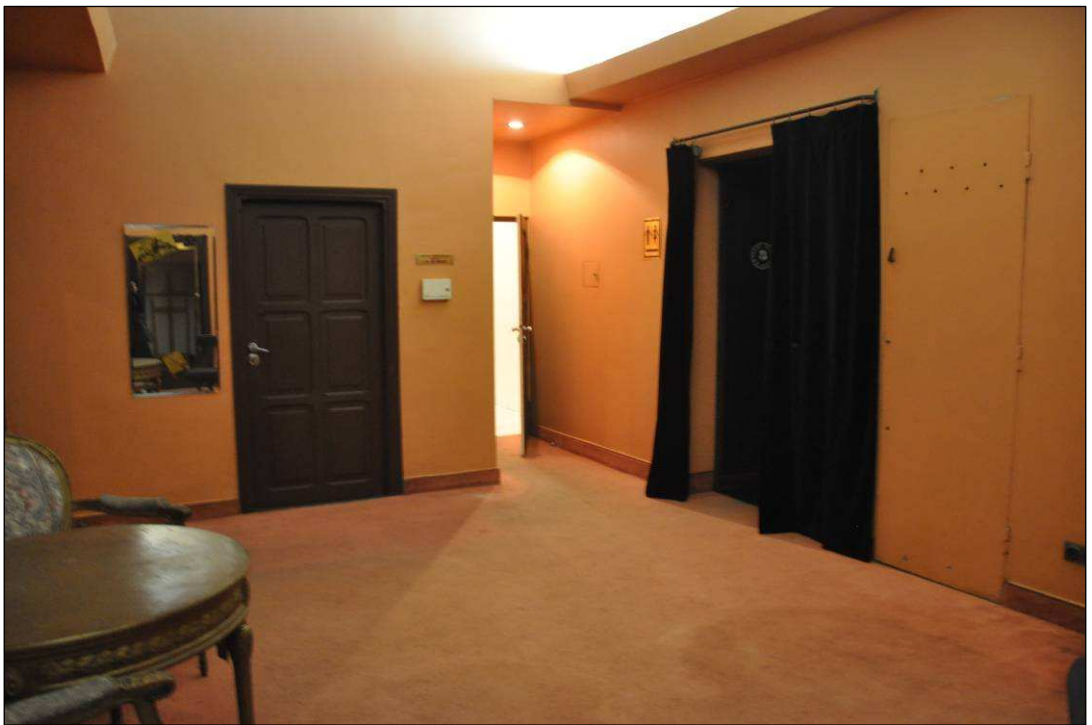
Stan zachowania przed konserwacją

Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 32

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański/ul. Jagiellońska 1 – parter, pomieszczenie sceny eksperymentalnej (1.15). Stan zachowania przed konserwacją
Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 33

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański/ul. Jagiellońska 1 – parter, pomieszczenie nr 1.3 , za kotarą wejście do pomieszczenia sceny teatru eksperymentalnego. Ściany wtórne, współczesne.
Stan zachowania przed konserwacją
Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 34

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański/ul. Jagiellońska 1 – parter, pomieszczenie nr 1.3, widoczna ściana oddzielająca od holu głównego, wejściowego. W miejscu planowanego przebicia (drzwi) odkrywka stratygraficzna (opis w części opisowej programu prac).

Stan zachowania przed konserwacją

Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 35

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański/ul. Jagiellońska 1 – parter, pomieszczenie nr 1.3, zabiegowa, współczesna klatka schodowa komunikująca parter z pomieszczeniami piwnic (zejście do kawiarni Maska). Stan zachowania przed konserwacją

Grudzień 2011r, M.Wida

Fot. 36

Kraków, Stary Teatr, plac Szczepański/ul. Jagiellońska 1 – parter, pomieszczenie nr 1.7, zaplecze sanitarne portierni. W miejscu planowanego wykucia odkrywka stratygraficzna (opis w części opisowej programu prac).

Stan zachowania przed konserwacją

Grudzień 2011r, M.Wida